

MODELE TRANSFERU BIZNESU DOSTOSOWANE DO POTRZEB FIRM RODZINNYCH Z SEKTORA MSP W REGIONIE MORZA BAŁTYCKIEGO – CELE I ZADANIA W PROJEKCIE INBETS BSR

*Marzena Grzesiak¹
Anita Richert-Kaźmierska²*

Słowa kluczowe: INBETS BSR, transfer biznesu, firmy rodzinne, sektor MSP.

Kontekst merytoryczny

Rola sektora MSP³, w tym firm rodzinnych⁴, w generowaniu wzrostu gospodarczego, wdrażaniu nowych produktów i usług, czy wreszcie tworzeniu miejsc pracy jest nie do przecenienia. Szacunki dotyczące liczebności firm rodzinnych są tematem sporów naukowców. Można znaleźć opracowania w których ich populację ocenia się na 90% wszystkich działających firm na świecie (Aldrich, Cliff 2003; McKenny 2012). Według Instytutu Biznesu Rodzinnego (Lewandowska et al., 2016), w 2016 roku w Polsce funkcjonowało 828 tysięcy firm rodzinnych, które wytwarzały 322 mld zł (18% PKB)⁵.

Równocześnie, coraz więcej firm rodzinnych utworzonych w latach 80. i 90. XX wieku przeżywa trudności, a część – pomimo wcześniejszych sukcesów – zosta-

¹ Politechnika Gdańska, Wydział Zarządzania i Ekonomii / Gdańsk University of Technology, Faculty of Management and Economics, e-mail: marzena.grzesiak@zie.pg.edu.pl

² Politechnika Gdańska, Wydział Zarządzania i Ekonomii / Gdańsk University of Technology, Faculty of Management and Economics, e-mail: anita.richert.@zie.pg.edu.pl

³ Skrót MSP w artykule oznacza mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa.

⁴ W literaturze przedmiotu brakuje jednoznacznej definicji firmy rodzinnej, za kryteria klasyfikujące do tej grupy wskazuje się m.in.: udział członków rodziny w zarządzaniu, własności i pracy oraz planowaniu sukcesji, oraz wyraźną tożsamość rodzinną (Lewandowska et al., 2016, s. 14).

⁵ W krajach rozwiniętych ten odsetek przekracza 50%.

je zamknięta. Kluczowym wyzwaniem, wobec którego stają takie firmy, jest przekazanie biznesu (własności, władzy, wiedzy i wartości) przez dotychczasowych właścicieli wchodzących w wiek emerytalny swoim następcom.

Stan wiedzy na temat transferu biznesu w firmach rodzinnych należy ocenić jako nadal niedostateczny, szczególnie w wymiarze praktycznych rozwiązań (metod i narzędzi) umożliwiających dotychczasowym właścicielom i sukcesorom/nabywcom przygotowanie się do przekazania/przejęcia oraz ich efektywne przeprowadzenie. Nie rozpoznano dotąd kluczowych determinant planowania transferu biznesu w firmach rodzinnych, nie zidentyfikowano kluczowych czynników sukcesu i barier realizacji tego procesu sukcesji. Brakuje też katalogu dostępnych modeli procesu transferu i koncepcji zarządzania nim, które przyczyniłyby się do rozwoju teorii w tym zakresie.

Cele projektu Innovative Business Transfer Models for SMEs in the BSR (INBETS BSR)

Cele projektu korespondują ze zdiagnozowanymi wyzwaniami społeczno-ekonomicznymi w regionie Morza Bałtyckiego, m.in. starzeniem się społeczeństwa, w tym starzeniem się właścicieli i kadr zarządzających przedsiębiorstwami sektora MSP (w tym firm rodzinnych), brakiem zainteresowania i umiejętności wśród osób młodych, a także źródeł finansowania, aby przejmować firmy rodzinne, których właściciele przechodzą na emeryturę, niedostatecznym potencjałem instytucjonalnym instytucji otoczenia biznesu, aby wspierać procesy transferu biznesu.

Realizacja projektu INBETS ma umożliwić osiągnięcie następujących celów głównych:

1. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego instytucji otoczenia biznesu w zakresie promocji i wspierania procesów transferu biznesu firm sektora MSP ze wskazaniem na firmy rodzinne w 9 krajach regionu Morza Bałtyckiego.
2. Wsparcie procesów transferu biznesu w polityce gospodarczej i działaniach administracyjnych, a także zwiększenie dostępności źródeł finansowania dla tego typu działań biznesowych.
3. Wzrost umiejętności i kwalifikacji przedsiębiorczych oraz zwiększenie liczby kandydatów chętnych do przejmowania przedsiębiorstw rodzinnych.
4. Promowanie rozwiązań sprzyjających udanym sukcesjom/przejęciom w sektorze MSP, ze szczególnym wskazaniem na firmy rodzinne, w trakcie realizacji projektu oraz po jego zakończeniu, na szeroką skalę we wszystkich krajach regionu Morza Bałtyckiego.

Partnerzy projektu INBETS

W projekt zaangażowanych jest czternastu partnerów z regiona Morza Bałtyckiego: Danii, Estonii, Finlandii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Polski, Rosji i Szwecji. Rolę lidera projektu pełni Baltic Sea Academy Baltic Sea Academy e.V.

Politechnika Gdańska (Wydział Zarządzania i Ekonomii) jako partner naukowy projektu INBETS

Ze względu na swój potencjał Politechnika Gdańska (Wydział zarządzania i Ekonomii) pełni w projekcie funkcję partnera naukowego, podobnie jak: International Business Academy z Danii, Lithuanian University of Educational Sciences z Litwy, Satakunta University of Applied Sciences z Finlandii oraz University of Skövde ze Szwecji.

Uczelnie wyższe zostały zaangażowane w realizację projektu przede wszystkim po to, aby wzmocnić niski do tej pory poziom współpracy między nauką a biznesem w zakresie problematyki transferu własności i władzy (w tym w wymiarze międzynarodowym), a także, aby stymulować innowacje pozwalające na rozwój przedsiębiorstw sektora MSP (szczególnie firm rodzinnych).

Głównym zadaniem Politechniki Gdańskiej (zespołu projektowego) w projekcie jest opracowanie szczegółowych programów (*blue prints*) transferu biznesu, opartych na sześciu modelach:

- przekazanie firmy członkom rodziny,
- sprzedaż firmy jednej lub kilku osobom „trzecim”,
- przejęcie firmy przez dotychczasową kadrę zarządzającą,
- przekazanie udziałów firmy jej pracownikom,
- przejęcie firmy przez inną firmę,
- rozwiązania mieszane.

Programy muszą uwzględniać warunki formalnoprawne, organizacyjne i społeczne obowiązujące w dziewięciu państwach regionu Morza Bałtyckiego. Elementem każdego programu mają być instrukcje wyjaśniające warunki jego zastosowania przez potencjalnego przedsiębiorcę (właściciela/sukcesora).

Zadaniem projektowym Politechniki Gdańskiej jest także koordynacja i ewaluacja efektywności wdrożenia programów przez uczestniczące w projekcie przedsiębiorstwa rodzinne.

Wśród zadań zespołu projektowego jest również opracowanie programu aktywizacji kobiet jako potencjalnych sukcesorów firm rodzinnych (*Development Action Plan “Women”*), a także ewaluacja programów szkoleniowych z zakresu przedsiębiorczości, dedykowanych przedsiębiorcom (właścicielom/sukcesorom) wdrażanych przez instytucje szkoleniowe.

Czas trwania projektu INBETS i jego finansowanie

Projekt jest realizowany w okresie od 1 października 2017 roku do 30 września 2020 roku w ramach Programu Regionu Morza Bałtyckiego 2014–2020.

Łączna wartość projektu to 2 464 270 Euro, w tym wartość dofinansowania ze środków Unii Europejskiej wynosi 1 950 732 Euro.

Budżet Politechniki Gdańskiej jako partnera projektu został określony na poziomie 134 845 Euro, z czego środki unijne pokryją 85%. 15% budżetu, tj. 20 226 Euro ma stanowić wkład własny Politechniki Gdańskiej.

W dniu 16 kwietnia 2018 roku Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego wydało decyzję o dofinansowaniu 80% kwoty wkładu własnego Politechniki Gdańskiej w projekcie INBETS. Oznacza to, że Ministerstwo na realizację projektu przekaże ponad 68 tys. zł.

Bibliografia

1. Aldrich H. E., Cliff J. E. (2003). *The pervasive effects of family on entrepreneurship: toward a family embeddedness perspective*. *Journal of Business Venturing*, 18, 573–596.
2. Lewandowska A., Więcek-Janka E., Hadryś-Nowak A., Wojewoda M., Tylczyński Ł. (2016). *Firma rodzinna to marka*. Raport. Instytut Biznesu Rodzinnego, Warszawa.
3. McKenny A. F., Short J. C., Zachary M. A., Payne G. T. (2012). *Assessing Espoused Goals in Private Family Firms Using Content Analysis*. *Family Business Review*, 25(3), 298.

